

PRVI SIMPOZIJ ŠTUDIJSKE SKUPINE ICTM
 »GLASBA IN PLESI JUGOVZHODNE EVROPE«
 (STRUGA, MAKEDONIJA, 4.–9. SEPTEMBER 2008)

V Strugi je na začetku septembra 2008 potekal prvi simpozij lani ustanovljene študijske skupine »Glasba in plesi Jugovzhodne Evrope«. Skupina deluje pod okriljem Mednarodnega sveta za tradicionalno glasbo (International Council for Traditional Music). Njen namen je raziskovati področje, ki je vsem bolj poznano pod imenom Balkan, in v tem delu Evrope spodbujati izvajanje projektov, pospešiti medsebojno komunikacijo med raziskovalci, organizirati redna srečanja in izdajati publikacije.

Zamisel za nastanek skupine je dozorela že pred dvema letoma ob simpoziju z naslovom »Urbana glasba na Balkanu« v mestu Dures v Albaniji. Čas intenzivnih socialnih, kulturnih in političnih sprememb v zadnjih dveh desetletjih in že kar ponavljajočih se prehodnih obdobjih, ki puščajo svoje sledi tudi v glasbi in plesni tradiciji, je zbudil intenzivnejše zanimanje raziskovalcev za balkansko področje. Lansko posvetovanje »Zgodovina in vidiki nacionalnih etnomuzikologij in etnokoreologij na Balkanu«, ki je potekalo v okviru svetovne konference ICTM na Dunaju, je pobudo za novo študijsko skupino še okrepilo. Nova skupina je bila uradno ustanovljena ob simpoziju »Balkanski polotok kot glasbeno križišče« v Strugi septembra 2007.

Teme letošnjega simpozija so bili odsevi dogajanja v jugovzhodni Evropi. Ker spremembe narekujejo tudi vloge držav oz. njihove razvojne in kulturne politike, spodbujanja in omejevanj določenih kulturnih segmentov, so bile te vsebine obravnavane v prvem tematskem sklopu z naslovom »Državne politike, skrbništva in cenzure«. Že omenjena prehodna obdobja in večno vprašanje, kaj bo s tradicijo, kako prehodi nanjo vplivajo in kakšne so nove poti stare tradicije, je povezoval tematski sklop »Tradicija – prehod – prepород«. Danes so (predvsem množični) mediji pomemben del našega življenja, saj spremljajo in tudi usmerjajo naše poti, in kratko naslovljena tretja tema »Mediji« se je ukvarjala s tem.

Ob etnomuzikološki konferenci je potekala še muzikološka, tradicionalna »Struška glasbena jesen« v organizaciji SOKOM - Društva makedonskih skladateljev. Čeprav sta namena te manifestacije predvsem promocija in razvoj makedonske glasbe, se na njej že več kot 30 let srečujejo tudi glasbeniki in muzikologi iz različnih delov sveta.

Skladno z določenim oz. omejenim geografskim področjem so bili udeleženci predvsem iz balkanskih dežel, poleg držav med Vardarjem in Triglavom še iz Bolgarije, Albanije, Grčije, pa tudi raziskovalci iz drugih delov sveta, ki so povezani z balkanskim prostorom (npr. Dieter Christensen iz ZDA, ki je predstavil svoje staro raziskovalno delo v hercegovski vasi Gabela; o bolgarski pop sceni je govoril Izraelec Eran Livni, ki sicer študira v ZDA; romunski festival folklornih skupin sta predstavila Liz Mellish in Nick Green iz Velike Britanije). Prispevki so tudi pokazali, kako balkanska kultura pljuska čez geografske meje, kar je predstavila Avstrijka Ursula Hemetek na primeru dunajskega Balkan-buma oz. priljubljenostjo

balkanske glasbe v Avstriji, ali pa Mojca Kovačič in Urša Šivic, ki sta s filmom *Guča after party* predstavili slovensko posvojitve balkanskih »trubačev«. Žal ni bilo nobenega referata iz ne tako oddaljene Bosne, prav tako tudi ne iz sosednjega Kosova.

Čeprav je Makedonija vedno predstavljena kot multietnična in multikulturna dežela, nam je razen večera romskih plesnih skupin o multikulturalnosti oziroma multietničnosti ponudila le malo. Zanimivo pa je, da so svoje mesto v študijski skupini »Glasba in plesi Jugovzhodne Evrope« našli Turki; iz Turčije je bilo osem udeleženk in udeležencev (med skupaj devetinpedesetimi), ki so pestro predstavili turški prostor. Turki so ponudili tudi gostiteljstvo naslednje konference čez dve leti, predvidoma aprila 2010.

Predstavitve so si sledile po glavnih uvodnih temah. O državnih politikah, skrbstvu in cenzurah so razpravljali Mehmet Öcal Özbilgin in Arzu Öztürkmen iz Turčije, Ana Hofman in Svanibor Pettan iz Slovenije, Ivona Opetčeska Tatarčevska iz Makedonije, Naila Ceribašić iz Hrvaške in Ganka Cvetanova iz Makedonije. Največ udeležencev se je predstavilo v tematskem sklopu o tradiciji: Fikret Merve Eken Küçükaksoy, Ahmed Tohumcu, Ferruh Ozdincer, Berna Özbilen, Belma Kurtisoglu iz Turčije, Eran Livni in Yvonne Hunt iz ZDA, Selena Rakočević, Marija Dumnić, Nice Fracile, Mladen Marković in Olivera Vasić iz Srbije, Liz Mellish, Nick Green in Nigel Allenby Jaffé iz Velike Britanije, Dieter Christensen iz ZDA/Nemčije, Ursula Hemetek iz Avstrije, Elka Tschernokoshewa iz Bulgarije/Nemčije, Mojca Kovačič in Maša Marty iz Slovenije, Rosemary Statelova, Daniela Ivanova in Ivanka Vlaeva iz Bulgarije, Alexandra Balandina iz Grčije, Sokol Shupo iz Albanije, Eno Koço iz Velike Britanije/Albanije, Ratko Duevin, Vladimir Janevski in Rodna Velichkovska iz Makedonije in Iva Niemčić iz Hrvaške. O medijski problematiki so govorili Susanne Ziegler iz Nemčije, Branka Kostić-Marković iz Makedonije, Zeynep Gonca in Girgin Tohumcu iz Turčije, Lozanka Peycheva in Ventsislav Dimov iz Bolgarije, Elsie Ivancich Dunin iz ZDA/Hrvaške.

Muzikološkega simpozija so se udeležili Marko Kolovski, Yane Kodjabashija, Mihaylo Georgievski, Valentina Velkovska, Vladimir Talevski, Sonja Zdravkova Dzeeparovska, Biljana Jovanovska in Jelica Todorchevska iz Makedonije, Franc Križnar iz Slovenije in Danijela Ilić iz Srbije.

Kaj nam je novega prinesel struški simpozij? Slišati, kakšen splet raziskovalnih manir in metodologij se razprostira od severa proti jugu in od zahoda proti vzhodu, predvsem pa slediti razlikam v raziskavah, ki so jih in jih soustvarjajo različne raziskovalne politike v posamičnih deželah oziroma državah, je dalo simpoziju poseben pomen. Če so bile v nekaterih predstavvah izražene skrbi o izgubljanju tradicije in s tem povezane istovetnosti določenega območja oz. skupnosti, smo bili hkrati priče tudi odzivom na to skrb – na eni strani pomanjkljivosti pri zaščiti teh izročil, hkrati pa tudi onemogočanje drugih, sosednjih skupin ali področij. V določenem smislu gre za preočitno vplivanje na »naravno« razvojno pot dogodkov. Ko je tekla beseda o multikulturalnosti in o intenzivnejšem apliciranju projektov po dolgem in počez, se je ob tem pokazala izkušnja iz prostora, kjer so se projekti, namenjeni iskanju prostora multikulturalnosti ter njegovi zaščiti, marsikdaj sprevrgli v svoje

nasprotje: raziskave in neustrezna metodologija marsikdaj poglobijo razlike med kulturami ter s tem še bolj getoizirajo že tako osamljene in odmaknjene kulture.

Poleg predstavitev referentov so bile še zanimivejše in koristnejše razprave ob njih. Vsekakor je bilo očitno, kako zelo zanimiv in prepleten je balkanski prostor, poleg tega je pa je turški prispevek še dodatno obogatil konferenco.

Zamisli, predlogov in gradiva za predstavitve na naslednjem simpoziju je veliko, teme so bile že predložene. Ali bo iz struškega simpozija nastala kakšna publikacija in v kakšni obliki, pa se organizatorji še niso odločili.

Maša Marty